

ծայրը կը պնդեն, ու առջի ծակէն բռնուած թեամբ կ'անցընեն. ետքը աւելի պզտիկ ծակէ մը կ'անցընեն, և այսպէս հետ զհետէ կ'ընեն՝ մինչև որ թելը ուզած բարակութեան հասնի:

Ուղղադրն մասնաւոր ճարտարութեամբ մը՝ այնպիսի նուրբ պլատինի թելեր շինեց, որ 3,000 ոտք երկայնութեամբ թել մը՝ մէկ ցորենաչափ միայն ծանրութիւն ունէր: Սլատինի թել մը կ'առնես բթաչափի $\frac{1}{100}$ բարակութեամբ, ու բթաչափի $\frac{1}{8}$ տրամագծով զըննաձև կաղապարի մը առանցքը կը հաստատես. ետքը կաղապարը հալած արծաթով լեցուր, և ասանկով արծաթէ զընն մը կը շինես՝ առանցքը պլատին: Կորզանէն անցընելով՝ երկու մետաղներն ալ հաւասարապէս կ'երկննան, և երբոր այս բաղադրեալ թելը շատ բարակնայ, բորակային թթուի մէջ եփելու է, որ վըայի պատած արծաթը կը լուծէ, ու պլատինի թելը կը մնայ բթաչափի $\frac{1}{30000}$ նրբութեամբ:

Վիտաւոր մետաղներու ծաւալականութեան կարգը այս հետեւեալն է. պլատին, արծաթ, երկաթ, պղինձ, ոսկի, թուրքի, անագ, կապար, նիքել, պալլադիոն, և այլն: Հալեցուցած ապակին ալ շատ ծաւալական է. ապակեգործները այնպէս բարակ թելեր կը հանեն, որ ցցունքի կամ մագի փունջի կը նմանին:

Մետաղներու ծաւալականութիւնը, ինչպէս նաև կռանելիութիւնը՝ ընդհանրապէս իրարու հետ բաղադրուելու որ ըլլան, կը քիչնայ: Ուստի երկու շատ կռանելի ու ծաւալական մետաղներ՝ թէ որ իրարու հետ բաղադրուին, երբեմն բեկանուտ կը դառնան: Երեստ զարմանալի օրինակ մըն է այս բանիս՝ ոսկւոյն ու կապարին բաղադրութիւնը. թէ որ կէս ցորենաչափ կապար մէկ ունկի ոսկւոյ հետ խառնես, այնպիսի բաղադրութիւն մը կ'եղլէ, որ ոչ կռանելի և ոչ ծաւալական կ'ըլլայ: Երկուսէս պլատինի, պղնձի ու թուրքի բաղադրութիւնը՝ թէպէտ և շատ կռանելի ու ծաւալական կ'ըլլայ, բայց թէ որ

այս չորս ունկիի բաղադրութեան հետ կէս ցորեն երկաթ որ խառնուի՝ բեկանուտ կը դառնայ:

Մետաղներու ծաւալականութիւն ու կռանելիութիւնը զուգախառնութեամբ ալ կը փոփոխին: Երկաթը թէ որ կապարմիր տաքցած ըլլայ՝ աւելի դիւրաւ կը դարբնի, քան թէ պաղ. նոյնպէս թուրքին, որ սովորական զուգախառնութեամբ քիչ կռանելի է, կրնայ դարբնիլ ու նուրբ թել ըլլալ 80 աստիճանի զուգախառնութեամբ. և այն է զարմանալին, որ մէյ մը այս զուգախառնութեամբ բանուելէն ետեւ՝ այս մետաղը սովորական զուգախառնութեան ալ իր ծաւալականութիւնը կը պահէ: Բայց պղինձը երկաթին ու թուրքին պէս չէ. պղինձը տաք բանիլն աւելի դժուար է, քան թէ պաղ բանիլը. նոյնպէս կապարն ու անագը հալելու աստիճանի մօտ որ զուգախառնութիւն ունենան, կռանի տակը կը կոտրին, իսկ սովորական զուգախառնութեան՝ կռանելի ու ծաւալական են:

Սովորաբար կռանելի մետաղները ծաւալական ալ են. բայց ամէն անգամ այս երկու յատկութիւնները չեն միաբանիր, օրինակի համար՝ պլատինն ու երկաթը թէպէտ շատ ծաւալական են, բայց քիչ կռանելի:

ԱՌԱԿ

Առիւծ և Աղւռն:

Առիւծ մի կորիւն ծնաւ, և Ժողովեցան կենդանիքն ի տես և յուրախութիւն: Գայ աղուէսն ի մէջ բազմամբոխին, և մեծահանգիսիւ նախապէս զառիւծն յատեանն բարձր ձայնիւ և անարգեաց՝ թէ Այդ է քո կարողութիւնդ, զի մի կորիւն ծնանիս՝ և ոչ բազում: Պատասխանի ետ առիւծն հանդարտաբար և ասէ. Այո մի կորիւն ծնանիմ, բայց առիւծ ծնանիմ, և ոչ աղուէս քանց ըզբեզ:

Ցուցանէ առակս՝ թէ լաւ է մի որդի բարի, քան հարիւր որդի անօրէն և չար:

ՉԱՐԴԱՆ